

РЕЗЮМЕТА

на публикациите на гл. ас. д-р Павел Петров Смолички
за участие в конкурс за академична длъжност „доцент“
в професионално направление 3.6 Право,
научна специалност „Наказателнопроцесуално право“

1. Монография „Повереникът в наказателния процес на Република България“, С., Сиела Норма АД, 2023, ISBN 978-954-28-4263-7, 260 страници

Научното изследване има за предмет изясняване правния институт на повереника в наказателния процес на Република България. В настоящия труд са разгледани основните юридически характеристики на тази процесуална фигура, като на тази основа са изведени и предложения за развитие на нормативната уредба. В съответствие с общоустановените стандарти изложението е структурирано по следния начин: уводни бележки, три глави и заключение.

В уводните бележки е посочена актуалността на проведеното изследване, кратко резюме на изложението и използваната научна методология.

В глава първа на монографията са посочени предпоставките за конституиране на повереника в наказателното производство. В тази връзка са разгледани лицата, които могат да бъдат повереник съгласно българския наказателнопроцесуален закон. Като продължение на темата са изследвани и основанията за отвод на повереника. Анализирани са и разрешенията на чуждестранни правни системи относно лицата, които могат да участват като процесуални представители в наказателния процес. Въпросът е разгледан по-общо, тъй като се установи, че невинаги в разгледаните правни системи

процесуалният представител на частноправните субекти, защитаващи лични права и законни интереси в наказателното производство, е обособен в отделни процесуални фигури като тези на защитника и повереника. В този смисъл пълноценният анализ на правния институт на повереника налага изследването и на положенията от чуждестранните законодателства, които съществено се различават от уредбата в българската правна система. По този начин се създава възможност да бъдат изведени най-добрите разрешения по изследвания въпрос. Направено е предложение процесуалният представител на частноправните субекти, бранещи лични права и законни интереси в наказателното производство, да бъде само адвокат. Този извод е обоснован като са изложени в негова подкрепа аргументи от нормативната уредба, съдебната практика, юриспруденцията, установените положения в чуждестранните правни системи и функцията, ролята и дейността на повереника в наказателното производство. В глава първа е посочен и начинът, посредством който повереникът може да се конституира в наказателното производство, като е обсъден и момента, към който този процесуален представител може да встъпи в различните фази, стадии и етапи на процеса. Анализирани са и хипотезите на задължителна защита, осъществявана от повереника в наказателното производство. Разгледани са още и възможностите за задължително назначаване на процесуален представител в определени хипотези като са направени и предложения за изменения на нормативната уредба в това направление.

Във втората глава на изследването са анализирани онези аспекти от уредбата на повереника, които в своята съвкупност в най-голяма степен регламентират процесуалното положение на повереника в наказателното производство. Повереникът е разгледан като представител на определена категория частноправни субекти, като са изведени особените характеристики

на осъществяването от него представителство. В резултат на анализ на нормативната уредба са посочени конкретните лица на които Наказателнопроцесуалният кодекс (НПК) осигурява правната възможност да ползват помощта на повереник в наказателния процес. Вследствие установеното относно представителството, осъществявано от повереника в производството, са аргументирани предложения за разширяване на хипотезите при които частноправни субекти имат право да участват в наказателната процедура с повереник. Тези предложения са изведени както с оглед възможността нови лица, участващи в производството(извън тези, които понастоящем могат да се ползват от услугите на повереник), да имат право да ползват услугите на този процесуален представител, така и с възможността повереника да участва в стадии на наказателния процес, в които понастоящем, не може да участва.

Направените предложения са обмислени и във връзка с аналогични положения в чуждестранни правни системи, които също са посочени в изложението. Въз основа на изведените прилики и разлики между трите правни фигури, осъществяващи процесуално представителство на частноправни субекти, защитаващи лични права и законни интереси в българското наказателно производство, а именно – защитник, повереник и особен представител, в глава втора от монографията е обосновано предложението за обединяване на защитника, повереника и особения представител в един правен институт. На последно място, с оглед изграждането на пълноценна представа за процесуалното положение на повереника в производството, той е анализиран и във връзка със съотнасянето му към различните категории участници в наказателния процес и принципите, функциите и задачите на същия.

Третата глава на изследването е посветена на участието на повереника в наказателно производство. На първо място е анализирано участието на повереника в различните стадии на общия наказателен процес, като са обсъдени неравните възможности за отделните физически и юридически лица, претърпели вреди от престъплението, които по принцип участват в процедурата, да участват в различните стадии на процеса, а оттам съвсем естествено възможността да участва в тези стадии и техният процесуален представител. На следващо място, в изложението са посочени производствата от типа на общия наказателен процес, провеждан по реда на особените правила, в които упълномощителите на повереника и респективно самият той нямат право да вземат участие и е аргументирано принципно несъгласие с възприетото законодателно разрешение. На трето място в тази глава на монографията са разгледани основните алтернативни на класическия наказателен процес методи за разрешаване на спорове и са направени конкретни предложения как да бъде регламентирано участието на повереника в тях. В отделен параграф са посочени структурирано и изчерпателно процесуалните права, които повереникът може да упражнява към настоящия момент при участието си в наказателния процес. Изказано е мнение за обезпечеността на функцията и дейността на анализирания в изложението процесуален представител с нормативно предоставените му права. В следващ параграф са обособени предложения за нови процесуални права, от които повереникът да се ползва в наказателното производство, като за основа на направените предложения са използвани законодателни разрешения на чуждестранни правни системи. Отново във връзка с чуждестранната нормативна уредба по темата за повереника, в последния параграф на третата глава на монографията са включени резултати от изследването, които обосновават предимствата на определени положения от

българската правна система във връзка с уредбата на процесуалния представител на частноправните субекти в българския наказателен процес. Този аспект на изследването е представен по-разширено, а именно - в него са разгледани положения отнасящи се за всички процесуални представители на частноправни субекти, бранещи лични права и законни интереси в наказателното производство, най-вече заради идентичните функции и дейност на посочените процесуални представители, което обстоятелство от своя страна потвърждава и извода, че е удачно институтите на защитника, повереника и особения представител, да бъдат обединени в една процесуална фигура – тази на адвоката. Поддържа се, че ако процесуалните представители на частноправните субекти, защитаващи лични права и законни интереси в наказателното производство, бъдат обединени в една процесуална фигура, то тази част на изследването би могло да придобие и допълнителна стойност.

На основата на проведеното изследване в заключението са направени съответните изводи и предложения за развитие на нормативната уредба на повереника, които накратко ще бъдат посочени в справката за научни приноси.

1. Monograph „The attorney in the criminal process of the Republic of Bulgaria“, Siela Norma AD, 2023, ISBN 978-954-28-4263-7, 260 pages

The subject of the scientific study is the legal institution of the attorney in the criminal process of the Republic of Bulgaria. In the present work, the main legal characteristics of this procedural figure are examined, and on this basis, proposals for the development of the regulatory framework are also made. In accordance with generally established standards, the exposition is structured as follows: introductory remarks, three chapters and a conclusion.

The introductory notes indicate the relevance of the conducted research, a brief summary of the presentation and the scientific methodology used.

In chapter one of the monograph, the prerequisites for the constitution of the attorney in criminal proceedings are specified. In this regard, the persons who can be attorneys according to the Bulgarian criminal procedure law have been considered. As a continuation of the topic, the reasons for the dismissal of the attorney were also investigated. The authorizations of foreign legal systems regarding the persons who can participate as procedural representatives in the criminal process have also been analyzed. The issue was examined more generally, as it was established that not always in the examined legal systems the procedural representative of private legal entities protecting personal rights and legitimate interests in criminal proceedings is separated into separate procedural figures such as those of the defender and the attorney. In this sense, the full analysis of the legal institution of the attorney requires the study of the provisions of foreign legislation, which differ significantly from the regulations in the Bulgarian legal system. In this way, it is possible to bring out the best solutions for the researched issue. A proposal was made that the legal representative of private legal entities defending personal rights and legal interests in criminal proceedings should be only a lawyer. This conclusion is substantiated by presenting arguments in support of it from the legal framework, case law, jurisprudence, established positions in foreign legal systems and the function, role and activity of the attorney in criminal proceedings. In chapter one, the way in which the attorney can be constituted in the criminal proceedings is also indicated, and the moment at which this legal representative can intervene in the different phases, stages and stages of the process is also discussed. The hypotheses of mandatory defense carried out by the attorney in criminal proceedings are also analyzed. The possibilities for the mandatory appointment of a legal representative in certain cases were also considered, and proposals for amendments to the regulations in this direction were also made.

In the second chapter of the study, those aspects of the arrangement of the attorney are analyzed, which in their totality to the greatest extent regulate the procedural position of the attorney in criminal proceedings. The attorney is examined as a representative of a certain category of private legal entities, and the special characteristics of the representation carried out by him are brought out. As a result of an analysis of the regulatory framework, the specific persons to whom the Code of Criminal Procedure (CPC) provides the legal opportunity to use the help of an attorney in the criminal process are indicated. As a result of what was established regarding the representation carried out by the attorney in the proceedings, there are reasoned proposals to expand the hypotheses in which private legal entities have the right to participate in the criminal procedure with an attorney. These proposals are made both with a view to the possibility that new persons participating in the proceedings (besides those who can currently use the services of an attorney) have the right to use the services of this legal representative, as well as the possibility that the attorney participates in stages of the criminal process, in which he cannot currently participate.

The proposals made are also considered in relation to analogous situations in foreign legal systems, which are also indicated in the exposition. On the basis of the identified similarities and differences between the three legal figures carrying out procedural representation of private legal entities, protecting personal rights and legitimate interests in Bulgarian criminal proceedings, namely - defender, attorney and special representative, in chapter two of the monograph the proposal for unification is substantiated of the defender, the attorney and the special representative in one legal institute. Finally, with a view to building a full picture of the procedural position of the attorney in the proceedings, he is also analyzed in relation to his relation to the different categories of participants in the criminal process and the principles, functions and tasks of the same.

The third chapter of the study is devoted to the participation of the attorney in criminal proceedings. First of all, the participation of the attorney in the various stages of the general criminal process has been analyzed, and the unequal opportunities for individual natural and legal persons, who have suffered damages from the crime, which, in principle, have been discussed.

СТАТИИ:

2. „Моментът, до който може да се променя редът за разглеждане на делото в случаите на чл. 78а от Наказателния кодекс“. Съвременно право, 2003, кн. 5: 85-90.

<https://www.cceol.com/search/article-detail?id=958904>.

Институтът „освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание“ с измененията на НПК от 1999 г. бе установен като концептуално различна наказателна процедура. Тези промени целят да се съкратят процесуални форми, институти и правила в съдебната фаза на наказателния процес. Именно на етапът „подготвителни действия за разглеждане на делото в съдебно заседание“ е крайният момент, до който съдът може да вземе решение по кой ред ще се разглежда делото. Налице е и съдебна практика, при която съдът на етапа „действия по даване ход на делото в съдебно заседание“ взема решение да промени реда за разглеждане на делото, но това крие опасност от накърняване на интересите както на пострадалия, така и на интересите на правосъдието, като са наведени и аргументи защо това води до невъзможност пострадалият да защити своите права и законни интереси и по реда на обжалването.

2. „The moment up to which the order of consideration of the case can be changed in the cases of Art. 78a of the Criminal Code“. Contemporary law, 2003, vol. 5: 85-90.

<https://www.cceol.com/search/article-detail?id=958904>.

The institution of „exemption from criminal liability with the imposition of an administrative penalty“ with the amendments of the Criminal Procedure Code of 1999 was established as a conceptually different criminal procedure. These changes aim to shorten procedural forms, institutions and rules in the judicial phase of the criminal process. It is at the stage „preparatory actions for consideration of the case in a court session“ that the final moment until which the court can decide in which order the case will be considered. There is also case law, where the court at the stage of „actions to proceed with the case in a court session“ makes a decision to change the order of consideration of the case, but this hides the danger of harming the interests of both the victim and the interests of justice , and arguments are given as to why this leads to the impossibility of the injured party to protect his rights and legal interests, and in the order of appeal.

3. „Европейската заповед за разследване“. Европейското бъдеще на България: правни аспекти“: годишна научна конференция. 2013. ИК-УНСС. ISBN 978-954-644-434-9.

Липсата на цялостна уредба на събирането на доказателства по наказателни дела, водени в държавите-членки на Европейския съюз и целеното преминаване от правна взаимопомощ към взаимно признаване насочва вниманието на Европейската комисия към предприемане на по-нататъшни действия за подобряване на сътрудничеството между държавите-членки в областта на получаването на доказателства по наказателноправни въпроси. В Стокхолмската програма Европейският съвет отбелязва, че следва да се доразвие идеята за създаване на цялостна система за събиране на доказателства при дела с трансгранично измерение, основана на взаимното признаване. С оглед преодоляване на неудобствата от действащия към момента фрагментиран режим, Съветът призовава за цялостна система, която

да замени всички действащи в тази област инструменти и да обхваща всички видове доказателства, да съдържа срокове за изпълнение и да ограничава максимално основанията за отказ. През април 2010 г. седем държави-членки инициират приемане на директива на Европейския парламент и на Съвета относно европейска заповед за разследване по дела от наказателен характер.

3. „The European Investigation Order. The European future of Bulgaria: legal aspects”: annual scientific conference. 2013. IC-UNWE. ISBN 978-954-644-434-9.

The lack of a unified system regulating the collection of evidence in criminal proceedings in the EU Member States and the targeted transition from mutual legal assistance to mutual recognition directs the attention of the European Commission towards the undertaking of further measures to improve the collaboration between the Member States in the field of obtaining evidence in criminal matters. In the Stockholm Programme, the European Council points out that the idea of setting up a unified system of collection of evidence in transboundary cases should be further developed on the basis of mutual recognition. To overcome the disadvantages of the current fragmented procedures, the Council calls for a unified system which will replace all instruments presently applied in this field, and which will cover all types of evidence, set clear terms of completion, and reduce to a minimum the grounds for refusal. In April 2010 seven Member States initiated the acceptance of a Directive of the European Parliament and the Council on a European Investigation Order in criminal matters.

4. „Процесуалната правоспособност като предпоставка за допускане на гражданския иск в наказателното производство”. Годишник на ЮФ, Aurea, Златни правила. Издателски комплекс-УНСС, 2013; ISBN 1313-6607.

Статията е посветена на един от най-важните от научно-приложна гледна точка въпроси, свързани с очертаване и групиране на процесуалните предпоставки за допускане на гражданския иск за съвместно разглеждане в наказателното производство. Подробно е разгледана активната процесуална легитимация, разгледани са възможностите за конституиране на страните по гражданския иск и практическите проблеми, свързани с процесуалната правоспособност. При предявяването, допускането, разглеждането и съответно произнасянето на съда по гражданския иск следва да бъдат съобразени различията между понятията "материална" легитимация (активна – *legitimatío ad causam* и пасивна – *legitimatío ad causam passive*) и "процесуална" легитимация (*legitimatío ad processum*). Подробно са разгледани въпросите за процесуалната правоспособност, с оглед очертаване на активната процесуална легитимация за предявяване на гражданския иск в наказателния процес.

4. „Procedural legal capacity as a prerequisite for admitting a civil claim in criminal proceedings“. FL Yearbook, Aurea, Golden Rules. Publishing complex - UNSS, 2013; ISBN 1313-6607.

The article is devoted to one of the most important issues from a scientific and applied point of view, related to the outline and grouping of procedural prerequisites for the admission of the civil claim for joint consideration in the criminal proceedings. The active legal standing has been examined in detail, the possibilities for setting up the civil claim page and the practical problems related to legal standing have been discussed. When presenting, admitting, examining and, accordingly, ruling the civil claim, the differences between the concepts of “substantive” legitimation (active - *legitimatío ad causam* and passive - *legitimatío ad causam passive*) and „procedural“ legitimation (*legitimatío ad processum*). The

issues of legal capacity have been examined in detail, with a view to delineating the active legal standing for bringing the civil claim in the criminal process.

5. „Участие на обществеността при разглеждане и решаване на наказателни дела – история, развитие, тенденции”. В: Бобчеви четения: Правната наука в чест на юриста професор Стефан Бобчев. Юбилейна научна конференция, организирана по повод 160 години от рождението на проф. Стефан Бобчев. 2014. ИК-УНСС. ISBN 978-954-644-558-2.

В началото на изграждането на Третата българска държава се полагат основите и на наказателнопроцесуалното законодателство и наука. Още в първите приети актове се възприема участието на обществеността в наказателното правораздаване, като се предвиждат изборни съдии, наред с постоянните, и съдебни заседатели. През отделните периоди от развитието на държавата народният елемент участва по различен начин в осъществяването на правосъдието, въвеждат се фигурите на обществения обвинител и обществения защитник, на поемните лица, някои форми впоследствие се изоставят, но участието на съдебни заседатели при разглеждането и решаването на наказателни дела неизменно присъства като принцип на наказателния процес и до днес. Върху тази най-типична проявна форма на участие на обществеността е фокусиран настоящият доклад, в който се проследява историческото развитие на принципа, съвременната му уредба и тенденцията за бъдещото му развитие.

5. „Participation of the public in consideration and resolution of criminal cases - history, development, trends”. In: Bobchev readings: Legal science in honor of the jurist Professor Stefan Bobchev. Jubilee scientific conference organized on the occasion of 160 years since the birth of Prof. Stefan Bobchev. 2014. IC-UNWE. ISBN 978-954-644-558-2.

The foundations of criminal law and procedure, and of criminal justice science, were laid at the beginning of the Third Bulgarian State. The very first bills that were passed contain information about the participation of the public in the administration of criminal justice; there were also provisions for appointment of ad hoc judges along with the permanent ones, as well as jurors. In the different periods of the development of the State, the public component has had different roles in the administration of justice. The figures of the public prosecutor and public defender were introduced, as well as that of the independent witnesses. Some of these were abandoned later on, but the inclusion of jurors in the consideration and adjudication of criminal cases has always been a constant element in the criminal process, and continues to be to this day. It is on this most typical and widely manifested form of participation of the public that this report is focused on, and it traces the historical development of the entire principle, its modern structure and the trends for its future development.

6. „Процесуални проблеми при разглеждане на дела за престъпления против стопанството”. В: Сборник доклади, том 2 от научна конференция 2014 г. на тема: „Проблеми на законодателството и правоприлагането, свързани с развитието на бизнеса в Република България и Европа“, организирана по повод 100-годишнината от рождението на проф. Веселин Христофоров. Издателски комплекс-УНСС, 2015; ISBN 978-954-644-739-5.

Разкриването и доказването на престъпленията против стопанството и реализирането на правата на ощетените юридически лица са сред основните процесуални проблеми, които се забелязват при престъпността на т.нар „бели якички“. Разгледани са основните белези на икономическата престъпност, които предпоставят посочените трудности. Изводите са онагледени със статистически данни и съдебна практика.

6. „Procedural problems in considering cases of crimes against the economy”. In: Collection of reports, volume 2 of a scientific conference 2014 on the topic: "Problems of legislation and law enforcement related to the development of business in the Republic of Bulgaria and Europe", organized on the occasion of the 100th anniversary of the birth of Prof. Veselin Hristoforov. Publishing complex - UNWE, 2015; ISBN 978-954-644-739-5.

The investigation and providing of evidence against the crimes that are contrary the economy as well as the upholding of the rights of the impaired legal persons are among the major issues of the legal procedure in the cases concerning the ‘white collar’ crimes. This paper examines the main characteristics of the economic criminality posing the difficulties just mentioned. The conclusions made here are substantiated by statistical data and case law.

7. „Ролята на повереника за спазване на закона в наказателното производство”. В: Върховенството на закона - предпоставка за развитие на бизнеса и за икономически растеж. Научни изследвания в памет на проф. д-р Борис Ланджев : Сборник с доклади от научна конференция. 2016. ИК-УНСС. ISBN 978-954-644-848-4.

Предмет на изследване на статията е въпросът как може една от фигурите в наказателния процес – повереникът, да допринесе за върховенството на закона, което е важна предпоставка за подобряване качеството на живот, включително и за икономически растеж. Повереникът е участник и субект на наказателния процес, чиято дейност е насочена изцяло към защитата на правата и законните интереси на представлявания от него субект, съответно страна в наказателното производство (пострадалия в досъдебната фаза на наказателния процес и частния обвинител, частния тъжител, гражданския ищец и гражданския ответник в съдебната фаза). Независимо дали повереникът осъществява дейност, която е еднопосочна с

обвинителната функция (представлявайки частния обвинител, частния тъжител и гражданския ищец) или със защитната функция (представлявайки гражданския ответник), той допринася за спазването на закона чрез целенасоченото си поведение към: (1) постигане на резултат в защита на материалните права и (2) реализиране на процесуалните права и недопускане на тяхното ограничаване. Именно чрез тази си роля, той допринася за върховенството на закона, като подпомага ръководно-решаващите органи да вземат правилни решения в хода на наказателното производство.

7. „The role of the attorney for compliance with the law in criminal proceedings “. Q: The rule of law - a prerequisite for business development and economic growth. Scientific studies in memory of Prof. Dr. Boris Landzhev: Collection of reports from a scientific conference. 2016. IC-UNWE. ISBN 978-954-644-848-4.

The subject of research of the article is the question how one of the participants in the criminal procedure – the legal counsel of the aggrieved person, private prosecutor, private accessory prosecutor, civil claimant and civil defendant, can contribute to the supremacy of the law, which is an important prerequisite for improvement of the quality of life, as well as for the economic prosperity. The legal counsel mentioned above is participant and subject of the criminal procedure, whose activity is directed entirely to the protection of the rights and lawful interests of the subject, respectively the party, represented by him in the criminal procedure (the aggrieved person in the preliminary stage of the criminal procedure and the private accessory prosecutor, private prosecutor, civil claimant and civil defendant in the court proceedings). Notwithstanding the realization by the legal counsel of activity, which is in one direction with the function of accusation (when he represents the private accessory prosecutor, private prosecutor and civil claimant), he contributes to the compliance with the law by his purposeful behavior

for: (1) achievement of a result in the protection of the substantial rights and (2) materialization of the procedural rights and preventing from their limitation. Namely by this role, he contributes to the supremacy of the law, assisting the presiding and deciding bodies to take the right decisions in the course of the criminal proceedings.

8. „Разпоредителното заседание по НПК и новата идея на законодателя – практически проблеми”. В: Сборник с доклади от научна конференция „100 години УНСС – 100 години право в УНСС“. Том II – Актуални проблеми на публичното и наказателното право. Актуални проблеми на историческите, икономическите и социалните науки организирана по повод 100-годишния юбилей на УНСС. 2021. ИК-УНСС. ISBN 978-619-232-438-4.

Идеята на разпоредителното заседание за предаване на съд е да се ускори наказателната процедура с цел да се постигне бързина на наказателния процес. Тази бързина се осигурява чрез въвеждане на процесуална преклузия, но такава е предвидена само за допуснатите в хода на досъдебното производство отстраними съществени процесуални нарушения, а не и за процесуалните искания, свързани с допускането, събирането и проверката на доказателствения материал по делото. Анализът на съдебните актове постановени в хода на разпоредителното заседание през изминалите повече от три години от въвеждането на този нов процесуален институт, показва нееднозначно третиране на въпросите, които се обсъждат и решават от съдилищата в това заседание. В частност, това важи и при обсъждането на централния въпрос, посочен в разпоредбата на чл.248, ал.1, т.3 от НПК - за процесуалните нарушения на досъдебното производство. От правилното решаване на този най-важен въпрос зависи и по-нататъшният ход на делото в неговата съдебна фаза. Всичко това налага уеднаквяване на

съдебната практика по редица въпроси, които са ключови при провеждането на разпоредителното заседание за предаване на съд.

8. „The preliminary hearing on the CPC and the legislator's new idea - practical problems”. In: Collection of reports from the scientific conference “100 years of UNWE - 100 years of law in UNWE”. Volume II - Current problems of public and criminal law. Current problems of the historical, economic and social sciences organized on the occasion of the 100th anniversary of the UNWE. 2021. IC-UNWE. ISBN 978-619-232-438-4.

The purpose of the preliminary hearing is to accelerate the criminal proceedings in order to speed up the criminal trial process. This is achieved by the introduction of a procedural preclusion, but such preclusion is only contemplated for the remediable substantial procedural violations admitted in the course of the pre-trial proceedings, and not for the procedural claims related to the admission, collection, and verification of the evidence for the trial. The analysis of the rulings issued in the course of the preliminary hearing over the past three or more years since the introduction of this new procedural institution reveals the ambiguous treatment of the issues discussed and settled by the courts at these hearings. In particular, this applies to the discussion of the central issue referred to in the provision of Section 248, paragraph 1, item 3 of the Civil Procedure Code – about procedural violations during the pre-trial proceedings. The adequate resolution of this critical issue is of uttermost importance for the further development of the case at the litigation stage. All this requires uniformity of the national case law on a number of key issues which play a crucial role in the preliminary hearings.

9. „Конституиране на повереника в наказателния процес”. Икономически и социални алтернативи. 2023, кн. 1. ИК-УНСС. ISSN 1314-6556

<https://essentials.ebsco.com/search/eds?query=doi.org%2F10.37075%2FISA.2023.1.09>

https://econpapers.repec.org/article/nweisabg/y_3a2023_3ai_3a1_3ap_3a114-120.htm

Постоянното развитие на обществото прави необходима еволюцията на най-важния му социален регулатор – правото, чиито изменения съвсем естествено влияят върху функционирането на самата правораздавателна система. Доброто познаване на непрекъснато променящите се юридически правила обуславя в огромна степен пълноценното участие на гражданите в процеса.

В настоящото изследване са анализирани начините, посредством които повереникът може да се конституира в наказателното производство, като е обсъден и момента, към който този процесуален представител може да встъпи в различните стадии и етапи на процеса.

Изяснени са двата начина, посредством които повереникът се конституира в наказателния процес – назначаване с акт на държавен орган и фактически състав, който се състои от два елемента – акт на упълномощаване от представляваното лице и конклюдентни действия, с които съответният държавен орган допуска повереника да участва в производството.

Установи се, че за разлика от пострадалия, лицето, което се конституира в съдебната фаза като граждански ответник и ощетеното юридическо лице не участва в досъдебното производство и съответно няма право на повереник в тази фаза. Това естествено се отразява негативно на правото на защита на тези лица.

9. „Constitution of the attorney in the criminal process”. Economic and social alternatives. 2023, vol. 1. IC-UNWE. ISSN 1314-6556

<https://essentials.ebsco.com/search/eds?query=doi.org%2F10.37075%2FISA.2023.1.09>

https://econpapers.repec.org/article/nweisabg/y_3a2023_3ai_3a1_3ap_3a114-120.htm

The constant development of society makes necessary the evolution of its most important social regulator – law, whose changes quite naturally affect the functioning of the judicial system itself. A good knowledge of the legal rules that

are being missed determines to a great extent the full participation of citizens in the process.

In the study, the ways in which the attorney can be constituted in the criminal proceedings are analyzed, and the moment at which this procedural representative can enter the current phase and stages of the process is also discussed.

The two ways in which the attorney is constituted in the criminal process are clarified - appointment by an act of a state body and de facto composition, which consists of two elements - a power of attorney from the represented person and final actions by which the relevant state body allows the attorney to participate in production.

Find out that, unlike the victim, the person who is constituted in the judicial phase as a civil liability and the damaged legal entity do not participate in the pre-trial proceedings and accordingly do not have the right to an attorney in this phase. This naturally has a negative impact on the right of defense of these persons.

10. „Икономически ефекти от разширяване на хипотезите, при които частноправни субекти имат право да бъдат представлявани в наказателното производство от повереник”. сп. Бизнес посоки. 2022, кн. 2. ISSN: 1312-6016 (Print) ISSN: 2367-9247 (Online)

<https://www.cceol.com/search/journal-detail?id=1344>

В теорията и практиката е изключително актуална темата за бизнес правата на юридическите лица, които биват разглеждани като еквивалент на основните човешки права на физическите лица. Именно те често са и предмет на престъпление, които следва да бъдат защитавани от повереник. Обект на настоящото изложение са процесуалните права на пострадалите от престъпление и възможностите им за реализация на правото на защита и справедлив съдебен процес.

10. „Economic effects of expanding the cases in which private legal entities have the right to be represented in criminal proceedings by an attorney”. Journal of Business Directions. 2022, vol. 2. ISSN: 1312-6016 (Print) ISSN: 2367-9247 (Online)

In theory and practice, the business rights of legal entities, which are considered equivalent to the basic human rights of individuals, are extremely relevant. It is they who are often objects of a crime that should be protected by an attorney. The object of the foundation is set out with the procedural rights of the

victims of a crime and their opportunities to exercise the right to defense and a fair trial.

11. „Лица, които могат да бъдат повереник и основания за отвод на повереника”. Юридическо списание на НБУ. 2023, бр. 1. ISSN 1314-5797.

Правораздавателната система е призвана да обезпечи решаването на възникналите конфликти в обществото. Резултатите от дейността на тази система зависят до голяма степен от ефективното участие на гражданите, защитаващи личните си права и интереси по конкретните дела. Същевременно, постоянното развитие на обществото прави необходима еволюцията на най-важния му социален регулатор – правото, чиито изменения съвсем естествено влияят на функционирането на самата правораздавателна система. Казаното обуславя извода, че доброто познаване на непрекъснато променящите се юридически правила обуславя в огромна степен пълноценното участие на гражданите в процеса.

Институтът на повереника съществува отдавна в българския наказателен процес и е заимстван от руското право. Въпреки това той е обект на сравнително по-малък изследователски интерес. Това положение би могло да се обясни, от една страна, с обстоятелството, че повереникът осъществява спомагателна роля за осъществяването на функциите в наказателното производство. Също така участието на повереника в наказателния процес в голяма част от случаите е свързано и с реализирането на допълнителни, нетипични функции за наказателния процес - тези по предявяване и обосноваване на гражданския иск и по защитата по него. Самият факт на неговото неизменно съществуване в цялата история на наказателнопроцесуалното ни право обаче е показателен за съществената му роля при постигането на целите на наказателната политика на държавата и осигуряването на обществен интерес в тази връзка.

В настоящото изследване са посочени лицата, които могат да бъдат повереник съгласно българския наказателнопроцесуален закон. Изследвани са и основанията за отвод на повереника.

11. „Procedural representation in criminal cases in some foreign legal systems.” Law journal of the NBU. 2023, issue 1. ISSN 1314-5797.

The judicial system is called upon to ensure the resolution of conflicts in society. The results of this system depend to a large extent on the effective participation of citizens defending their personal rights and interests in specific

cases. At the same time, the constant development of society requires the evolution of its most important social regulator - the law, whose changes quite naturally affect the functioning of the judicial system itself. This leads to the conclusion that a good knowledge of the ever-changing legal framework is a prerequisite for citizens' full participation in the process.

The institution of the attorney has long existed in Bulgarian criminal procedure and has been adopted from Russian law. However, it is a subject of relatively low research interest. This could be explained, on the one hand, by the fact that the attorney performs an auxiliary role in the performance of functions in criminal proceedings. Also, the participation of the attorney in the criminal proceedings in a large number of cases is related to the implementation of additional, atypical functions for the criminal proceedings - those of bringing and substantiating the civil action and its defence. However, the very fact of its invariable existence throughout the history of our criminal procedure law is indicative of its essential role in achieving the objectives of the state's criminal policy and ensuring the public interest in this respect.

The present study identifies the persons who may be attorneys under Bulgarian criminal procedure law. The grounds for dismissal of the attorney are also examined.

12. „Процесуалното представителство по наказателни дела в някои чуждестранни правни системи”. Сп. Общество и право. 2023, бр.6. ISSN 0204-8523.

В настоящото изследване е разгледан институтът на процесуалното представителство по наказателни дела в Германия, Франция и Русия, като е анализирано и правото на Европейския съюз. Посочен е кръгът от лицата, които могат да участват като процесуални представители и е аргументирана тезата процесуален представител на частноправните субекти по наказателни дела да бъде само лице с юридическа квалификация. Направено е предложение трите процесуални фигури – на защитника, повереника и особения представител, да се обединят в една – тази на адвоката, тъй като те материализират идентични функции в наказателния процес и нормативната им регламентация е приблизително една и съща.

12. „Procedural representation in criminal cases in some foreign legal systems“. Society and law. 2023, issue 6. ISSN 0204-8523

In the present study, the institute of procedural representation in criminal cases in Germany, France and Russia is examined, and the law of the European Union is also analyzed. The circle of persons who can participate as procedural representatives is specified and the thesis that the procedural representative of private legal entities in criminal cases should only be a person with legal qualifications is argued. A proposal has been made to merge the three procedural figures - the defender, the attorney and the special representative - into one - that of the attorney-in-law, since they materialize identical functions in the criminal process and their normative regulation is approximately the same.

УЧЕБНИ ПОМАГАЛА:

13. Учебно пособие. „Тълкувателни решения на ВКС по разпоредби на НПК за периода 1999-2022 г.“, Сиела, 2022г., ISBN 978-954-28-4031-2

Учебното ръководство има за цел да подпомогне процеса на самоподготовка на студентите за овладяване, осмисляне и затвърдяване на теоретичните познания от лекционния курс по учебната дисциплина „Наказателнопроцесуално право“.

В него се предлагат възможности за обогатяване на практическите умения на студентите чрез разнообразни учебни дейности, но най-вече при решаването на казуси. Включването на обучаваните студенти в дейности с практико-приложен характер и умелото използване на задължителната тълкувателна практика на ВКС е провокация към творческото им мислене и разкрива техните възможности.

Тълкувателните решения са подредени хронологично по съответните разпоредби на НПК, като са включени всички тълкувателни решения относно разпоредби на българския наказателно-процесуален закон за период от 1999 г. до 2022г. Включен е и указател на тълкувателните решения, което прави ползването на помагалото лесно и удобно.

13. Teaching aid. “Interpretative Decisions of the Supreme Court on Provisions of the Criminal Code for the Period 1999-2022”, Ciela, 2022, ISBN 978-954-28-4031-2.

The study guide aims to support the process of self-training of students to master, understand and consolidate the theoretical knowledge from the lecture course on the discipline "Criminal Procedural Law".

It offers opportunities to enrich the students' practical skills through a variety of learning activities, but especially in solving cases. The inclusion of the students being trained in activities of a practical-applied nature and the skilful use of the mandatory interpretation practice of the VKS is a provocation to their creative thinking and reveals their possibilities.

The interpretative decisions are arranged chronologically according to the relevant provisions of the Criminal Procedure Code, including all interpretative decisions regarding provisions of the Bulgarian Criminal Procedure Law for the period from 1999 to 2022. An index of interpretation decisions is also included, which makes using the aid easy and convenient.

14. Учебно помагало. „Образци на актове на досъдебното наказателно производство, Наказателноправни казуси” с автор д-р Павел Петров Смолички, прието за печат, видно от уверение на Сиела норма АД от 09.10.2023г.

Учебното помагало има за цел да подпомогне студентите от юридическите факултети на страната при усвояване на теоретичните знания по учебната дисциплина наказателнопроцесуално право и изграждане на умения за практическото им приложение.

Помагалото се състои от две части - образци на актове на досъдебното наказателно производство и наказателноправни казуси.

В първата му част са посочени образци на постановления, протоколи, предложения, искания до съответните компетентни държавни органи и т.н. След всеки посочен образец на акт, издаван в хода на досъдебното производство или извън него, са поместени бележки, в които са посочени най-общо неговите характеристики - кога и при наличието на кои законови условия се издава, както и по отношение на кои участници е насочен.

Във втората част на помагалото са поместени наказателноправни казуси, в края на които са формулирани въпроси както от материалното наказателно право, така и от наказателния процес.

14. Learning aid. “Samples of acts of pre-trial criminal proceedings, Criminal law cases” authored by Dr. Pavel Petrov Smolichki, accepted for printing, as evidenced by a certificate of Siela Norma AD dated 09.10.2023.

The study aid aims to assist students from the country's law faculties in learning the theoretical knowledge of the discipline of criminal procedural law and building skills for their practical application.

The aid consists of two parts - samples of acts of pre-trial criminal proceedings and criminal law cases.

In its first part, samples of decrees, protocols, proposals, requests to the relevant competent state authorities, etc. are specified. After each specified model of act, issued in the course of the pre-trial proceedings or outside of it, there are notes in which its characteristics are indicated in general - when and under which legal conditions it is issued, as well as in relation to which participants it is directed.

The second part of the aid contains criminal law cases, at the end of which questions from both the substantive criminal law and the criminal process are formulated.